

Szerkesztőségi Iroda:
Rimaszombat, Losonczy-utca 16
sz. a. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden köz-
lemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fo-
gadhatók el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R.-szombat, Losonczy-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadó-hivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetésmény-, nyilttér- és
felszólamlások.

Hirdetési díj:
Egy négy hasábos petitsor (1
fogata 5 k-
Bélyegdíj: minden beiktat
után 30 k.

Nyilttér:
Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legzélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A törpék hareza.

Az előörs, kit parancsnoka vigyá-
zatra kirendel, az első gyanus személy-
re „állj, ki vagy”-ot kiált, s ha ez nem
felel, vagy támadást intéz: puskájából
tüzet ad, — ezzel csak kötelességét tel-
jesíti. Az újságíró, mint a nyilvánosság
őre, folyton-folyvást előörsi szerepre
van hivatva, s ha gyanus jelt pillant
meg őrtálló helyén, joga van a „ki és
mi” megismerésére, szükséghez képest
a — tüzelésre.

Parányiságunk érzetében is szintén
őrsi szerepre vállalkoztunk akkor, mi-
kor ez év derekán a mi nyakunkat
szorongató panszláv hősök elé „állj, ki
vagy”-ot kiáltottunk, s azóta figyelő
álláspontunkat fel nem adva: a nem-
csak gyanus, de botrányos dolgokról
is levontuk a takarót s megvilágítottuk
a helyzet képét. Most már nincs égető
szükségünk a tudakolásokra, a jelszón
rég túl vagyunk, ismerjük a szép masz-
kokat; de igenis arra volna inkább
jogunk, (ha ugyan elérkezettnek látnók
már az időt) hogy fegyverünk — a toll
— tüzet fogjon és a támadó felé for-
duljon. Mert oda értünk immár, hogy
éberségünk segítségével, arczátlan pisz-
kos üzelmeknek, vakondokok sötétben
véghezvitt munkálkodásainak tudomá-
sára jutottunk. Ez arczátlanok és va-
kondokokhoz hasonlóak pedig a mi pan-
szlávjaink itt a közelben, kik a nap fé-
nyét kerülve — minden moesok és
fertelmességnek felhasználásával, gyer-
meki nyavalyás phantáziájuk szappan-
buborékaival, mások mystificációjára
szánt hóbortjaikkal eszeveszetten törnek
a jog, törvény őrei ellen, bepizskítani
akarván azokat a jellemeket, kik előtt
nincs szentebb a hazafiság, hűség és
becsületességnél, megakarván állítani

azt az erős kezét, mely egyszer már
nemesen utját állotta az árnak s fér-
fiasan beszámolt a kolmosokkal s
azok saruiban bujkáló vitézekkel.

Nem nyugodnak ők, mintha átok
feküdnék rajtuk s örökös „tovább-to-
vább”-ra volnának kárhóztatva, akár
a „bolygó zsidó.” Elmennek Turóc-
Szent-Mártonba, hogy ékes orditással
bocsássák napvilágra (a „nemzeti nyom-
dából”) korlátlan szenvedélyük és vak-
buzgalmuk szellemi kinövéseit s piz-
koljanak, sárral dobálózzanak. Mit akar-
nak ezzel? Földi mindenhatójuk se ad-
hatna erre feleletet. Azt tudjuk, hogy
a tetőtől talpig esontkeménységű pan-
szlávok jövőt keresnek, mert az ő né-
pök az, mely Széchenyi egy megjegy-
zése szerint soha vissza nem tekint,
sőt a jelent is gázolván, csak a jövő-
ben keresi a hajnalvakadást. Keresi, de
soha meg nem találja. Kik ostoba hi-
tőkkel lehetőségét se bírják még osto-
bább feltámadásuknak, kik durva ala-
csonyságukból kiemelkedni nem tudnak,
semmi magasabb célra nem törnek,
kiknek egyéb vágyuk, akaratauk nincs
mint megcsalni a testvért, a jó-
barátot, bizalmatlanul fogadni minden
attól jövő cselekedetet, tolyton és szün-
telen kierőszakolt helyzeteket teremteni,
mindenkit — legyen a törvény, jog
őre — olygarchának tekinteni, sülyedni
és sülyesztetni, isten és ember előtt
agyrémekről, jogokról beszélni, min-
denütt és mindenben feltűnést kelteni:
— — — ezek kereshetnek eszményt,
vagy akármit évezredekre, de valóság-
ban ráakadni, soha sem fognak. A li-
dérczfény legfőbb ször ingoványba ve-
zeti az — ostobát.

Mit akarnak a mi közeli szomszéd-
jaink, a hazai és megyei földünket

hiába taposó, velünk egyenlő jogot és
szabadságot élvező szájhősök, a szeny-
hyes tajtékot hányó dologtalan panszláv
ábrándozók, kik tébolydába illő fecse-
gésüket T.-Sz.-Mártonból küldözgetik
s szélrózsa irányában, ocsmány irigy-
séggel törve az ellen, ki rendet esi-
nált és rendet csinálni van hivatva a
rendbontók között?... mit akarnak?
Semmit és mindent. Azt taláa, hogy a
kinek hajaszalát sem érinthetik, üstö-
kükön ragadja. Nem akarnak semmi
mást, csak örökös ellenségeskedést. A
panszlávnak odaadhatod a mennyország
kulcsait, még azt is képes eldobni ma-
gától, csak magyar be ne csusszék oda.

Nem túrtöztetik magukat. Eseményt
ohajtának — színészi hazugságokkal,
tragicumot — comicus vízkázandózá-
sokkal. Ha egytől-egyig panszláv nem
volna, jól illenek azt mondani: szegény
tatár!

Nines szándékunk velök sokáig
évdödni, mint a csintalan gyermekekkel,
— **feljegyezzük újabb tánykedésüket,**
a megyei hatóság ellen való újságolá-
sukat; elfojtjuk a boszankodást, mely
aljjaságuk miatt támad bennünk, de
kérjük a törvényt: emelje fel ellenük
ostorát, sujtsa kétszeresen, mint hitvány
hazugot, rágalmazót és izgatót.

Azok ellen tegye ezt leginkább, kik
a rajt vezetnek s kikre különben olyan
szépen illik Széchenyi egy nyilatkozata,
egy bizonyos „yankee erőművészről,
ki hajóját a nagy Missisipin, mert tán
megunta életét, vagy hogy minden más
hajó elé vágván, magának s társulata-
nak kivívja a hir koszoruját s a hal-
hatatlanságot, annyira tüzei a moz-
gonyt s katlanába még mesterséges
szurokkoszorukat is vet, a mentség-
szelentyűre pedig a helyett, hogy azt

könnyitene s azon a már semmi által
nem korlátozható gözt kibocsátaná, a
mentségszelentyűre mondóm, mint trónra
még rá is ül s jöllehet, sulya nem
nagy, mégis elég, hogy magával fel-
emelje, de fájdalom, nem halhatatlan-
ságra, hanem időelötti enyészetre, a
számtalan vele munkálót és benne bi-
zakodót.” —acs.

Választmányi ülés.

Az 1881. évi október hó 24-ik napján
Rimaszombatban tartott központi választmányi
ülést jegyzőkönyvének kivonata:

Olvasott az országgyűlési képviselőház
elnökének folyó évi október hó 9-én 194. sz.
a. kelt, s a központi választmány elnökéhez
f. évi október hó 11-én érkezett értesítő levele,
melyben Jankó Miklós országgyűlési képviselő-
lőnek elhalálása folytán — a képviselőház-
nak f. évi október hó 5-én 39. sz. a. hozott
határozatánál fogva — felhívja a központi vá-
lasztmányt, hogy a jolsvai választókerületben
új képviselő választás a iránt a törvény értel-
mében intézkedjék.

A leiratnak megfelelőleg Jankó Miklós
megválasztott országgyűlési képviselő gyászos
elhunytával üresedésbejött képviselői hely be-
töltése végett, a jolsvai választókerületben, a
képviseleválasztásra határidőül — az 1874. évi
XXXIII. t. cz. 57. §-a értelmében — folyó
évi november hó 3-ik napja, a választó-
kerület székhelyére Jolsva városába kitűzetik.

A választás vezetésére és vezérletére a
törvény 58. és 59. §-a értelmében megválasz-
tatnak és kiküldetnek:

a) elnöknek: Gömör János, helyettes el-
nöknek: Sebők Pál, jegyzőnek: Mihalik De-
zso, helyettesek: Czibur Elek.

b) A szavazatszedő küldöttség elnökének:
Madarász József, helyettesének: Arvay József,
jegyzőnek: Bazilidesz Gusztáv, helyettesének:
Matulay Bertalan.

Ezen választásról a megválasztottak jegy-
zőkönyvi kivonaton értesítettetni rendeltetnek.

A megválasztott választási elnök egyszer-
smind felhivatik, miszerint a választásnál a
közrend fenntartása tekintetéből, a törvény 67.
§-a értelmében a szükséges rendőri közegek

TÁRCZA.

A mi halottaink.

(Halottak napjára.)

Nem szeretek sirni. A férfui gyöngeség-
nek, lágyzivűségnek legnagyobb arulójale a
köny. Most azonban megengedem magamnak,
hogy két halottam iránti forró barátságomnak,
rokonszenvenemnek tanujelei legyenek alkalmi
könyvespajzaim. Igen, ez évben két halottamat
siratom meg. Az egyiknek sirján tán el is
korhadt a durva fakerezt, nem esoda: ez év
negyedik szakát látja már s nincs remény,
hogy emlékkövel vagy ujjal helyettesítsék,
mert tiltja a „szokás”, a feszes szerzetesi
szabály, mely a kalap mellett egy ártatlan
gyászlatyolt sem enged meg, szivére utalván
a gyászolni akarót. A másiknak sirján még
frisek a hantok, mint a koszoru, melyet az
imádó szülői kéz, a feledni nem tudó baráti
kegyelet helyez azokra.

Bácsi János és Lefkovits Lajos-
ra céloz bús emlékezetem.

* * *

Szegény Bácsi! Ha reá emlékezem, a
kiszzenvedések Golgothájára gondolok. Ifjan,
nélkülözésekkel, nehéz küzdelmek árán jutott
el reményteljes pályája első lépéséig, s a
gondviselési sujtól, próbára tevő keze meg-
állította, hogy feljebb nem haladhatott, mar-
tyrrá tette.

Alig 20 éves korában egy gyilkoló kór,

egy lassu méreg mely biztosan ölt, mint az
aqua tofána, — megtörte ifju életét, — elha-
gyatva mindenkitől, elzárva a világtól, bilin-
eseektől megkékült tagokkal, sorvadva és re-
ménytelenül — reménytelenségének biztos tu-
datában — nem szeretve, mert nem volt ki-
től — szárnyaszegetten élt át négy kinterhes
rideg évet, melyből kettőt kórágóttal töltött;
és mégis volt valami természetfölötti jhatalom,
mely talán kezéből a gyilkot vette ki: az ér-
zelemgyulasztó hit, a vallásos türelem.

Együtt töltöttünk két évet, együtt kinlód-
tunk, szenvedtünk, én mint ujoncz az ispo-
tályban, ő mint elítelt régi fogoly — a beteg-
ség foglya — vizsgálati idején két évvel tul.
Ő már lemondott az életről, kiveszett belőle
a remény — a földi remény — esiraja, nekem
még volt egy szikrányi adag abból s ennek
köszönhetem, hogy most is itt vagyok; de
kinek van jobb dolga kettőnk közül?

Mindaketten el voltunk itélve — köny-
nyezve kell kimondanom: mindaketten —
halálra.

Hónapról-hónapra számította az időt: „ed-
dig élek, az ősz elvisz.” És mégis a tél vitte
el. Féltn nagyon az ősztl. Mikor már én meg-
váltam tőle — mint mikor két halálra ítélt
közül az egyik szabadságot kap — tavaly ok-
tóberben küldött egy verset „Őszkor” czim-
mel. Ciprus aláírással, nem közöltem akkor,
közlöm itt:

„Ne még, ne még ti illatos virágok
A sík mezőről el né tünjetek,

Habár az ősznek hervadást jelentő
Hideg szelét már érzi kobletek.
Ne még, — ne hervadozzatok virágok
Hisz töletek nyer lekem életet
S ha mégis hervadásba hullanátok
Oh akkor a bu engem eltemet!

Mert majd eszembe jutnak a virágok
Mik eddig éltem után nőttek;
Melyek derültté s gondtalan vidámmá
Varazsolák ifju életmet,
Csodás illatjuk pezsgette a vért bent
Szívemben, és tettekbe biztata, —
Most éltem után, félek, a virágot
Kiolta a tövisék halmaza...”

Szegény Ciprus, magad voltál egy virág —
kiölt a tél fagyja.

Szerettük egymást, mint két rokon beteg
kebel szeretni képes. A sir, a tulvilág gondo-
lata kibékített mindenkivel, nem zugolódunk,
nem káromoltuk az istent, vigasztaltuk egy-
mást, úgy a hogy tudtuk. Ő nekem hosszú
életkort jósolt, de azzal a tanácsal: hagyjam
el a négy falat, új pályára lépjek. Bár én is
azt mondhattam volna neki! Nem hazudhat-
tam, hisz ott ült arcán a halál angyala. Azok
a beesett szemek, ki-ki piruló arczoldalak, vér-
telen ajk, s az a redős homlok, viaszarga
arcszín egy Lázár, ki most kel ki a
koporsóból. Pedig mily kisszerű bajjal kez-
dődt a halálos kór; nagypénteken a lamen-
tatiót énekelte, még akkor izmos, csupa egész-
ség, csupa tűz volt, — egy ér megszakadt a
mellében . . . Elhanyagolta, az enyészettől nem
volt a ki megmentse. Négy évig szedte az
orvosságot, megevett és megivott egy patikát
— mind hasztalan. Utolsó időben már mor-

phiummal gyógyította magát a lázas éjszakák
ellen. Nappal többnyire együtt voltunk. Képzett,
sokat olvasott ifju, folyvást fölmelegült han-
gulatban, — jó kedélye még betegsége sem
hagyta el; hányzor mosolyogtunk egymás
fölött, míg szívünk vértett. Engem szüntelen
ostromolt, orvosának tanácsával állott elő, ki
neki mozdá meg veszélyes bajomat, hagyjam
el a tövises, komény szerzetesi pályát, lépjek
a világba, szorakozzam, mert különben vele
veszek. Bár ugy történt volna! Elváltam tőle,
hogy haza jövek kigyógyulni, most is ég aj-
kamon az utolsó esókja, érezte, bizonyosan
tudta, hogy többé nem találkozzunk, vagy ha
igen, nem mint pályatársak. Ő maradt; nem
volt hová mennie, nem volt senkije, mindene
hiányzott — a hajlékon kívül. Én kijöttem a
fojtó légkörből, új reménnyel az élet iránt,
beh csalatkoztam. Azt hívéim, hogy akad egy
eyraenei Simon, ki leveszi vérző vállaimról a
keresztet, — még eddig nem találkoztam.
— De vigasztalom magam, az ő vállairól
se vették le hosszú időig a — rabigát.

Nem feledkezünk meg egymásról. Ta-
lálkoztunk leveleinkben. Dolgozott szüntelen,
fordítgatott francziából, németből, egy halmaz
kézirata van most is birtokomban. Munkatár-
sammá szegődött a — távolból, irigyelni
kezdte tőlem a szabadságot, én meg irigyel-
tem tőle — később — a klastromot. Tavaly
ilyenkor verte le lábáról teljesen a kinzó baj.
Halála előtt pár héttel ügyaból írta hozzám,
mint következik:

„Édes barátom! Térdeimen írok, ön tud-
ja, mily jelentőségű ez, minthogy volt önnek

és fegyveres erő kirendelése iránti jelentését a megyei alispáni hivatalhoz jó előre adja be, hogy annak alapján az elkerülhetetlen előintézkedések általa idejében foganatosíttassanak.

Az 1874. évi XXXIII. t. cz. 61. §-a értelmében a választókerület községei és városai s ezek szavazási sorrendje a küldöttség között következőleg állapítottat meg:

a) A választási elnök vagy helyettese elnökle a alatt: Jolsva, Fekete-Lehota, Pelsűz, Paskaháza, Kuntaploca, Rozloznya, Gaesalk, Csetnek, Ochtina, Nagyőrce, Vizesrét, Umrla-Lehota, Koprás, Muzsány, Chiznyó, Lubenyik, Jolsva-Taploca.

b) A küldöttségi elnök elnökle a alatt: Vernár, Telgárt, Sumjász, Polomka, Závadka, Helpa, Pohorella, Murány-Huta, Murány-Zdichava, Kistrőce, Murány, Murány-Lehota, Murány-Hosszurét.

Ezen határozatról és választásról az 1874. évi XXXIII. t. cz. 62. §-a értelmében a választókerület minden városa és községe hirdetmény által értesítendő, meghagyatván az illető előjárásoknak, hogy a kiküldött hirdetményt vétele után azonnal, mindenesetre pedig 3 nappal a választást megelőzőleg szokásos módon közhírré tegyék, és nyilvános helyen kifüggesztik.

Az alispán mint a központi választmány elnöke egyszersmind megbizatik, hogy a választók folyó évi állandó névjegyzékét a választási elnöknek idejében kiküldje, valamint az előfordulható más időközi intézkedésekről a választási jegyző közbejöttével intézkedjék.

Végre a választási elnök utasítatik, hogy a törvény ide vonatkozó intézkedései szerint a szavazati lajstromokat 3 példányban vezettesse s két példányát az idevonatkozó minta szerint kiállított jegyzőkönyvekkel együtt, a választás befejezése után, haladék nélkül a központi választmány elnökéhez küldje be.

Járásbeli szolgabíró és esendbiztos utasítatnak, hogy a választást megelőzőleg a választási székelyen a közesend és rend fenntartása végett — utóbbi összes pandurjaival együtt — megjelenjenek, s a választási elnöknek ez irányban intézkedéseit teljes készséggel és kellő erellyel foganatosítani hivatalos kötelességüknek ismerjék.

Minő éghajlatot és talajt kíván a len?

II.

Köztudomásu dolog, hogy egy növényt egymásután két vagy több évben ugyanazon talajon termelni sikeresen alig lehet, ép oly ezélszerűtlen az is, ha oly növényeket vetünk egymásután, melyek közül az első a második tápanyagát használja fel, azaz a talajt kimeríti s ez által a következő növény fejlődését kockáztatja.

Ép ezért a lennek is meg kell adnunk, hogy jól sikerülhessen a vetésforgásban, az azt megillető helyet. Tekintettel kell lenni különösen arra, hogy a len oly növény után következék, mely a talajt nem szívja ki nagyon, tehát elegendő régi erőt hagy vissza, másrészt pedig a talajt jól árnyékolja úgy a gazt elnyomja. Általában azon legyünk, hogy a lent oly növény után

vessük, mely a lenföld előkészítését nem nehezíti, sőt megkönnyíti. Az ok-szerű gazda meg len után oly növényt következtet, mely biztos s nagyobb jövedelem után másodsor is visszafizeti a lenföld előkészítésére kiadott költséget. Ha az előnövény sűrűn állott s jó termés volt, ez annak a jele, hogy a talaj elegendő tápanyaggal bír.

Legszívesebben diszlik a len új gyep-törés és löhere után, de jól terem zöld bükköny, kender, trágyázott őszi vetés s még oly tavasziak után is, melyek trágyázott kapásnövények (répa, kukuricza, burgonya) után következtek.

A len fejlődéséhez sok oly tápanyagot kíván, mely a talajban nincs meg nagy mértékben, ép azért csak minden 6—7 évben termelhetjük sikerrel egy ugyanazon talajon, ily módon időt nyer a talaj elmállás által az egyszer felhasznált tápanyagok helyreállítására. Lehet 4—5 évi időközökben is lent egymásután vetni, csak hogy akkor a talajt gondosan kell ápolni s néha esontlisztel is megtrágyázni.

A len vetésforgása következő lehetne:

I. Homokos agyagföldben: 1. Zöldbükköny trágyázva. 2. Rozs löherével. 3. Löhere. 4. Len, hamu és esontliszt vagy trágyalével trágy. 5. Kapás növény. 6. Tavaszi vetés.

II. Agyagos homokföldben: 1. Zöldbükköny trágyázva. 2. len. 3. őszi vetés. 4. kapás növény trágy. 5. tavaszi vetés.

A leghiresebb lentermelő vidékeken többféle vetésforgásban mivelik a lent, pl. Flandriában: 1. Len, 2. repeze, 3. kétszeres, 4. kapás növény, 5. zab, 6. löhere.

1. Len, alatta murek, 2. buza, 3. rozs, alatta répa, 4. árpa, 5. buza, 6. rozs repával, 7. zab, löherrel. 8. löhere.

1. Burgonya erős trágyázással, 2. zab, 3. len löherrel, 4. löhere. 5. buza, 6. repeze, 7. buza, 8. kevert.

Megjegyzendő, hogy a hol nagyon belterjes gazdasági rendszert üznek, ott rendszeresen csaknem minden vetés után a talajt hig trágyával öntözik meg.

Hol még a három nyomásu rendszer otthonos, ott nem oly könnyű a lennek alkalmas vetésforgást összeállítani, ily helyeken rendszeresen az ugarba vetik a lent, azonban ajánlatos ily viszonyok között a gazdasági rendszert úgy változtatni, hogy a len vagy trágyázott gabnanemű vagy löhere után jöjjön.

Ezek után a len fajairól szöhatunk. A len egy természetes családot képez, a lenfélék rendjét, melynek 11 faja s több válfaja tenyészik hazánkban vadon. Itt azonban csak

felő fordítom tekintetemet. Ha itt elhagytam a remény, hála istennek van még mibe reménylenem. Soká nem viszom bajom, az bizonyos, 1½ vagy 2 hónapnál alig hiszem, hogy tovább . . . Igy ki kell mondanom: Isten önnel! tartsa meg emlékében most még kinlódó beteg barátját S. Albint. Társai komolysága, öreges kinézése miatt neveztek „bácsí“-nak, ezt a nevet használta a lapokban.

Megboacsát szelleme, hogy hatyuénekét nyilvánossá teszem.

Ezután nem sokáig vitte, januáriusban aludt el — örökre. Megemlékeztem róla, csak az fáj, hogy nem ő írta meg az én nekrológomat!

Most halottak napjára fájó szívvel teszem le sírjára a koszorút, és csak arra kérem az égi hatalmasságot: adja meg a kegyet, hogy arról az értékes, eseménydus két évről, melyet együtt töltöttünk — egy helyen, egy cél küzdelmeivel — elszámoljak még egykoron, mert most emlékezetem tiltakozik a számadás ellen.

Ejtsen az olvasó is érte egy könyvet, hiszen ismerte e lapok hasábjairól.

Aldom emlékéit!

* * *

Lefkovits Lajos! Szeretnék hajba kapni a végzetel. Minek hozza létre a virágot, ha idő előtt elhervasztja azt? minek ad életet, ha oly rövidre szabja az emberi élet véghatárát. — A nagy mindenségben, melynek érező jobbik részét az emberség képezi,

a házi len (Linum ucatissimum L.) főbb válfajairól lesz szó.

A házi lennek két válfaját különböztetjük meg: a nyiló lent (Springoder Kanglein) melynek éréskor magtokjai hallható pattanással magoktól nyilnak fel, és a záró lent, melynek tokocskái éréskor zárva maradnak.

A záró len természetese minden tekintetben előnyösebb, tehát csak ezen válfajt kellene termesztetni.

A záró lennek különféle alakja van, megemlítendő:

1. Fehér virágu alakok: a) a közönséges fehér virágu len, b) az amerikai fehér virágu len, mely király-lennek is neveztetik.

2. A kékvirágu alakok közül kiemelendő: a) A közönséges házi len, mely alkalmas helyen 1 méter magasságot is elér, miért a termelése legcélszerűbb. — b) A rövidszaru len, mely elágazik.

A rigai, memali, permani, königsbergi, zealandi, tiroli stb. lenmag külön válfajokat nem képez, ez csak a közönséges házi lennek magja. Látható tehát, hogy az e vidéken termelt len rövidsége miatt nem célszerű s éppen ezért az említett fajok közül bármelyik, de különösen a rigai igen ajánlatos volna, mit ezennel legmelegebben ajánlok is.

Egy iparbarát.

A zálogintézetek szabályozása.

A közönség tájékoztatása végett közöljük ezt a szabályrendeletet másolatban.

Földművelés- ipar és kereskedelemügyi miniszter 24381. sz. Valamennyi törvényhatóságnak. A kézi zálog-kölesőről szóló 1881. évi XIV. t. cz. 28. §-a azt rendeli, hogy a törvény határozatainak a törvényhatóság vagy község által felállítandó vagy a részvénytársaságok és szövetkezetek által fenntartott zálog-intézetekre néve mennyiben leendő alkalmazása esetről-esetre külön rendeletekre fog szabályoztatni. A törvény ezen §-ának keresztülvitele céljából a törvényhatóságok, községek, részvénytársaságok vagy szövetkezetek által már jelenleg fenntartott zálogintézetekre néve a következőket rendelem: 1) Az idézett törvényeknek 3. 4. 5. 6. 7. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. és 26. §§-ai feltétlenül kiterjednek az említett zálogintézetekre is. 2) A törvény 8. 9. 16. és 20. §-ának alkalmazását illetőleg elhatározásomat függőben tartom addig, míg a törvényhatóság az érdekelt zálogintézeteknél jelenleg használt zálogjegyeknek, a könyvelés rovatainak, az árverés kihirdetésének és a szokásos árverési jegyzőkönyvnek mintáját véleményes jelentése kíséretében bemutatja. 3) A törvény 10. §-át az említett zálogintézetekre néve oly formán kívánom alkalmaztatni, hogy ezek az idézett §-ban elrendelt hatósági vizsgálat alól felmentetnek ugyan, de kötelesek negyedévenként zálogkölesön-ügyleti forgalmukról hozzám a törvényhatóság útján oly forgalmi kimutatást felterjesztetni, a melyből a zálog-kölesönök száma és a kölesönadott összeg az illető év-

annyi a haszontalan, semminek látszó teremtmény, hogy az ember bizalmatlanul fordul el a teremtőtől, megutálja azokat, akikkel egy levegőt kell szívnia. — Egy nagy emberi tömegben, oly sok hitvány, köznapni lélekre akadunk, hogy nyugodt lelkiismerettel értéketlen tárgyaknak, szemétre dobható lim-lomnak tarthatjuk. — s mégis mit tapasztalunk? hogy ezek, bár évtizedekig egy szemernyi hasznót nem hajtnak, a küzdők, vánszorgók fölött diadalmaszkodnak, leghosszabb kort érenek, legszerencsésebbek; s azok, kik boldogításra vannak teremtve, akkor tűnnek le a láthatárról, mikor legvakítóbb fényvel kellett volna azon megjelenniük Furesa igazság, melyet a moral tanit, melyet a legfőbb bíró ur sokszor arezulesapások alakjában osztogat!

Lefkovits egy a sok közül, kinek neve után az élet mellé a csalódást illeszhetjük; ki már-már győzve érte el a biztos talajt, midőn a megsemmisülés örvényébe bukott el. Ha hisszük s e helyen elfogadhatónak tartjuk a mythológiát, bátran elmondhatjuk, hogy a sors istenasszonyának csakugyan be volt kötve a szeme s nem tudta, kit itél — halálra. De ne zúgolódjunk a változhatatlan ellen.

Titanok harezá is nevétségessé válik a végzettel szemben. Elvesztettem; megsíratom. Pedig én őt nem is ismertem, vele soha nem beszéltem, hosszú ideig azt sem tudtam ki, mi? Idősebbnek, az ifjú élet derekán állónak gondoltam, tapasztalásai, józan ítélő képességei, hozzánk irt levelei után okom volt másnak tartani. Annyit tudtam róla, hogy

negyed elején és végén, továbbá az évnegyed folyamán elzalogosított és kiváltott zálogok darabszáma és a kölesönadott és visszafizetett összegek, végre a bevett kamatok összeme kitűnjék, fentartatik ezen felül a miniszterium részére azon jog, hogy az intézet és működését bármely alkalommal megvizsgálthassa. 4) A törvény 21. §-át ugyan ezen intézkedésekkel szemben csak úgy kívánom alkalmaztatni, hogy az árverésből befolyt s az elzalogosítottakat illető többleteket az idézett §-ban megjelölt 3 évi határidőig a szóban levő intézetek kezelendők és csak ezen határidő letelte után kötelesek azokat ipari célokra való fordítás végett — a törvényhatóság pénztárába beszolgáltatni. 5) A 2. §. első kikezdése a szóban álló intézetekre akkép alkalmazandó, ha fiókület nyitása a törvényhatóságnál bejelentendő. Ugyan ezen §. második bekezdése azonban ezen intézetekre nem talál alkalmazást. A 22. §-ban kijelölt idő minden egyes intézetekre külön rendelettel a törvényhatóság véleményének meghallgatása után általam meg fog állapítottatni. A 23. és 25. §-ban érendelt bírságolás természetesen csak annyiban talál alkalmazást, a mennyiben ezen intézetek a reájuk érvényes rendeleteket, illetőleg a törvénynek rendeleteim által fenntartott §§-ait szegik meg, a bírságolás pedig az intézet igazgatóság tagjaira szabandó ki. A jelen rendelet 2. pontjának megfelelőleg szerkesztendő és felszerelendő jelentést, valamint az említett intézetek részéről szedhető zálogkölesön-díj legmagasabb összegének — a törvény 11. §-a alapján — megállapíthatása végett a törvényhatóságnak ide vonatkozó javaslatát ez ügy sürgősségénél fogva legkésőbb 3 hét alatt okvetlenül elvárom. A törvényhatóságok vagy községek, a részvénytársaságok és szövetkezetek által ezental felállítandó zálogintézetekre néve külön engedély lesz szükséges, a melyet a törvényhatóság meghallgatása után esetről-esetre a vezetésemre bizott miniszterium fog megadni. —

Br. Kemény Gábor, s. k.

Az egyenes adók 1882-ik évre vonatkozó kivetésének megindítása tárgyában a pénzügyminiszter körrendeletet bcsátott ki, melyben tudatja, hogy az adókivetés gyors és alapos eszközése biztosítására 1876. november 3-án kibocsátott körrendelet oly módosítással veendő most is figyelembe, hogy az ott kitűzött határidő január hó 30-áig terjesztetik ki. Ugyanazon rendeletnek azon része, mely a eseléd tartásért, tekeasztalokért, játék-helyiségekért, kősi és lótarásért fizetendő adóra vonatkozik, tekintettel az 1879. XLVIII. t. ezikkre, hatályon kívül lépett.

A miniszter meggyőződésének ad kifejezést, hogy miután a közadók kezeléséről szóló törvény életbe lépésétől fogva most már hatodik ízben fog alkalmazásba vétetni, hogy a már többé sem az adókötés személyek és tárgyak összeírására és az adókivetésre bízott közegek, sem az adókötés felek előtt nem ismeretlen téren bizonyosabb, könnyebb és gyorsabb lesz a haladás és biztosabb a siker kivívása.

A miniszter utasítja az adófelügyelőket, hogy rendeletei alapján tett intézkedésekről a közigazgatási bizottságok novemberi ülésén jelentést tegyenek s e jelentés másolatát hozzá felküldjék, végül pedig elvárja a törvényhatósági közigazgatási bizottságoktól, hogy a kir. adófelügyelőt és a községi közegeket az egye-

nagya hivatott, méltán szép helyet fog betölteni a társadalomban, az emberek között; hogy-ne? — mikor már 21 éves korában mint öntudatos munkás vett részt a szellemi harcokos táborában, megáldva mindazzal, amit lelki erőnek, értelemnek nevezünk. Annyit is tudtam róla, hogy szerető apját a földi sárhoz csak Lajos fiának jövője köti már. Most behunyhatja szemét, hogy valami ne jusson eszébe, mikor fölfelé tekint.

Halálózása napján egy közeli rokona tudósított, hogy ne számítsunk reá, a végtusát vivja. Elszoktam az imádkozástól, de ekkor oly ajtatosság fogott el, vajha jobban létezől kapnék tudósítást. Jobban is lett, megkaptam a jelentést — haláláról. Imámnak be nehéz volt áttörni a szoba kemény boltozatán! Róla is megemlékeztem, pedig okom volt hinni, hogy ő hamarabb lehet az én halálom hírdetője. Sic fata tulerunt.

Bennem elfásul az érzélem, tapasztalom a méltánytalanságot, melyet rajtunk az követ el, kit gondviselesnek nevezünk! De nem lesznek istentelen, különösen most nem; egy szeretet ifju sirja előtt nem tagadom meg multamat — megadom neki a kegyeletet. A szives olvasó se tagadja meg emlékfüzérét attól, ki oly kedves ismerőse volt.

Egy könyvet emlékének!

Fóthi Béla.

nes adók kivételével teendőik teljesítésénél erősen támogatni s az adófelügyelőnek indokolt előterjesztésére a munkálatok gyors és alapos akadályait elhárítani fogják.

A nagykorúsítási határozatok jogerőre emelkedése. A belügyminiszter Tordamegyéhez intézett rendeletében kimondotta, hogy a nagykorúsítás iránt való kérelemnek helytadó árvaszéki első fok, vagy a nagykorúnak nyilváníttá helybenhagyó közigazgatási bizottsági másodfokú határozat azon határozatok közé tartozik, melyek az illetőknek kézbesítendő, s a kézbesítéstől számított 15 nap alatt felelbezhettek; és ezen határozatok, valamint esetleg a belügyminiszter 3-ad fokú határozata a felelbezési határidő leteltével, meg nem felelbezés esetén külön közhírrététel nélkül is jogerőre emelkednek. Ennélfogva a némely törvényhatóságnál régi gyakorlaton alapuló azon eljárásnak, hogy a nagykorúsítási határozatokat a bizottsági közgyűléseken közhírré tételnek, semmi joghatály nem tulajdoníthatatik.

Meghívás.

A „rimaszombati koresolya-egylet“ második rendes közgyűlésének határidejűl f. é. november hó 13-dik napjának d. u. 2 órája a városház tanács-termében kitűzve, ezen közgyűlésre az egylet tagjai, s mindazok, kik az egyletet és az ügyet részvétükkel támogatni óhajtják, tisztelettel meghívattak.

Kelt Rimaszombatban, 1881. okt. hó 26-án tartott választmányi ülésből.
Ifj. Török László, Bornemisza László,
bizottm. jegyző. bizottm. elnök.

Hírek és vegyesek.

október 29.

— **A képviselőválasztás** jövő hó 3-án, tehát esztendőnkön ejtjük meg Jolsván.

Körrendelet. Földmívelés- ipar- és kereskedelemügyi kir. minisztérium az államerdészeti szolgálat érdekében szükségesnek tartotta elrendelni, hogy ezen ép. erős és egészséges testalkatú igénylő szolgálatban jövőre csak oly folyamodók töltsenek föl, kik testalkatuk épségét, erős egészséges voltát, hibátlan látó és halló képességeket honvéd tőrszoros, megyei főorvos, vagy kincstári erdészeti orvos által bizonyítvánnyal igazolják. Minélfogva felhívott a törvényhatóság, hogy a megyei főorvosi hivatalt oda utasítsa, miszerint az esetről-esetre jelentkezőknek a fentebbi értelemben kiállított bizonyítványokat csak beható és lelkiismeretes vizsgálat után a netán észlelendő testi fogyatkozások kitüntetésével szolgáltatassák ki.

— **Budapestről** írják nekünk: A „Gömör-Kishonti ifjuság köre Budapestben“ folyó év október 6-án (Ez csak most kapjuk a referátát? Szerk.) tartott közgyűlést, melyben az évi tisztikara ekként alakult: elnök Lörczy György, alelnök-titkár Trunkó Nándor, pénztárnok Danis Lajos, főjegyző Severlay Zoltán, aljegyző Kalocsay Béla. Választmányi tagok: Bodrogközy Zoltán, Szabó Elemér, Terray Pál, Kajaba Lajos, Csurgay Géza és Molnár Ferencz. — Október 12-én választmányi gyűlést tartottunk, melyben a megbeszélés tárgyát pénzügyi viszonyaink és körünk miniszteri megerősítése iránti teendők képezték. — Ez alkalommal van szerenés Greiner L. 5 frt. Veljacek E. 1 frt. Führer Pál 1 frt. Roehltz István 1 frt. Illés Géza 50 kr. Zajacz Károly 1 frt. Dr. Takácsy Károly 1 frt. Dr. Bölesházy Béla 1 frt. Horváth József 1 frt. Müller Róbert 1 frt. Varannay 50 kr., Madarász 1 frt. Maléter 1 frt. Beauregard 3 frt. Dr. Hensch 1 frt. jolsvai takarékpénztár 1 frt. összesen 21 frtnyi nemeskeblű adakozásokért a kör nevében köszönetet nyilvánítni. — Körünk áll rendes, pártoló és alapító tagokból; az alapító-tagdíj egyszer s mindenkorra 20 frt, a pártoló évenként 1 frt, mely összegek a kör pénztárnokához Danis Lajos Eszterházy utca 11. sz. I. em. 8. küldhetők. — Trunkó Nándor, titkár.

— **Halottak napja.** Az év legnevezetesebb, legközelebbi ünnepnapja kétségkívül szerda lesz, melynek megelőző estvéjén kimegyünk szereteteink bemohosult sírjához, a szeretet világánál szabad folyást engedünk szívbeli könyveinknek s valláskülönbőség nélkül lerövjük a kegyelet adóját — emlék-koszorúinkkal. A gazdag látványosság teszi sirboltját, csupa fényel, drágasággal mutatja ki gyászát, a szegény mécsvilágot gyújt, de drága gyöngyöket hullat a kedves nyughelyre, a meg nem szűnő szeretet gyöngyeit. Az is, ez is gyszol, csak a mód különböző, az érzet egy marad s itt találkozik a válaszfalat nem törő egyenlőség, közösség a szív egyenlősége, a fájdalom közössége. Használjuk fel ez egyenlő, közös napot, pillantunk vissza a multra, gyszoljuk meg a hozzánk tartozókat s fordítsuk tekintetünket ez egyszer az ég felé s jusson eszünkbe a vég, az örök igazság.... Memento mori!

— **Jolsváról** vesszük a következő sorokat: A „Gömör-Kishont“ 42 ik számában meg-

jelent, az országos gyümölcskiállítás ügyét tárgyzó ezikk Jolsva városát is említi, mint olyat, amely az országos gyümölcskiállítás képviseltethette volna magát különféle finom és kivitelképes gyümölcseivel. (Téved a közlő, nem azt mondtuk. Szerk.) Nehogy városunkat a mulasztási vád sújtsa, s e téren régi jó hírnevén esorbat ejtsen, kötelességemnek tartom (b. lapja t. olvasó közönségének) tudomására hozni, hogy Jolsva város gyümölcstermelői egy 40 faj alma s 20 faj körtéből álló s alólított által összeállított és gyümölcsészeti névvel ellátott gyűjteményt küldtek be, az intéző országos gazdasági egyesületnek. Hogy miképen hagyott ki a kiállító névsorából megmagyarázni nem tudom, ha csak nem az a fátum az oka, hogy Jolsva buzgólkodásáért mindenütt háttérbe szorították. (Nem igen tapasztaljuk. Szerk.) Jurin Samu, tanító.

— **Gyakori tüzesetek.** Megyénk Nagy-Szlabos községében oly gyakoriak a tüzvészek, hogy a lakosok nagyobb része már egészen közönyössé lett, s vagy tétlenül nézi a tüzet, vagy nem is megy a szerencsétlenség színterére, s így mindenki önvédelmére van hagyatva. Ezen közönyösség a községi előjáróság gyengeségének s erélytelenségének tulajdonítható, a mely nem is gondol arra, hogy a lakosokat szigorú büntetés terhe alatt rendelni ki az oltáshoz, a mit annál inkább kellene tennie, miután — mint említve volt — igen gyakran pusztítanak a tüzek, s mindemellett még kellő órság s elővigyázat sineen. Valóban szomorú dolog, hogy csupa hanyagság miatt pusztulnak el oly községek, melyek valaha a vagyonosabbak közé tartoztak! — Mult évben háromszor, némelyek szerint ötször pusztított a tűz ezen községben. Ez évben két tüzeset volt egymásután. Az egyik f. hó 19-én esti 9 órakor, mikor is két — fából épült csűr — telve szénával, gabonával földig leégett, s alig hogy felvirradt a nap, a rettegés és félelem közt átélt éjszaka után, reggeli 9 órakor ismét négy csűr állt lángban, melyek közül három porrá égett, a negyedikből csak a falak állanak. — Szivertaró esemény ez faluhelyen, a hol így a szegény embereknek mindenök tönkre megy. A tüzek állítólag gyújtogatás folytán támadtak.

Akinek pénze van. Gróf Andrássy Manó, mint a borkiállítás elnöke utazott f. hó 20-án Budapestről S.-A.-Ujhelyre. Utközben azonban egy kis baleset érte. Szerenésnél ugyanis a mozdony gépezete eltörtött és így lehetetlen volt a tovább való utazás. Pedig utja sűrűs volt. Neki okvetlenül jelen kellett lennie a megnyitáson, hol beszédet volt tartandó. Azonban a kinek pénze van, könnyen segít magán. Gróf Andrássy pedig nem panaszkodhatik, hogy lapos az erszénye. Segített is magán. Rendelt azonnal egy külön vonatot, kiszurt 173 forintot, fölpakolta a többi utasokat is, kik szintén Ujhelyre törekedtek, s el is ért szerenésen a 10 órai megnyitásra és meg is tartotta a beszédjét!

— **A rendőrség jegyzőkönyvébe.** A most Losonezy-utezának nevezett esinos átjáró vége felé van a városnak egy hidja „Sodoma-mid“, mely valósággal Kishont és Nógrádmegyéknek egy sűrű közlekedési eszköze. A hid igen jó állapotban van, a rajta átmenő kocsiok elég tavolban kikerülhetik egymást, s a Sodoma-utezából erre járó-kelők is biztosággal mehetnek tovább, de nagy szerencsétlenségnek lehet okozója az a hid a háromféle elágazó kanyarulat miatt sötét éjszaka, mikor a közlekedők nem is vehetik észre egymást; azért kérjük a rendőrséget: adasson oda, közvetlen a hid mellé egy világító készüléket.

— **Esküvő.** Horváth István losonezyi kataszteri hivatalnok folyó hó 26-án kelt össze Szilassy Katalin kisasszonnyal, özv. Szilassy Pálné kedves leányával helyben.

— **Hogy szüreteljünk.** X. ur a hó szőlőtermést élvezendő s azzal díszkedni ohajtván, két szedő és vendégek kíséretében a rimaszombati szőlő-hegyekbe ment mintaszüretelni, a zuhogó eső azonban visszariasztotta a kertből. Hazajött tehát, de meghagyta a napszámokunkat, hogy ha eláll az eső — kezdjenek a munkába, ő is kifog jönni; de — mint köztudomás — az időjárás öt napig kaczerkódott a szüretelőkkel. Az is köztudomás, hogy „nyomatató lónak hiába kötik be a száját“ — a szedőknek bizony öt nap alatt volt módjuk daskálni a rimaszombati szőlő-gerezekben, megis ették bátorsággal X. urnak ez ideig egész természetét, kinek a hely színe volt alkalma azután meggyőződést szerezni a szüretelés ezen olesó neméről.

Éji virágok ezimű költemény füzetre hirtet előfizetést Belezsny Arpád gróf világatlan leánya, Luiza. A felhívás szerint, a sors által oly annyira sújtott leány verseiből a szépirodalmi lapok méltó díszesettel közöltek mutatványokat s e költeményeket számosan reszik. A körülbelül 12 ivre terjedő díszes kötet ára 1 frt, diszkötésben 2 frt. Az aláírások az atya nevére Budapestre a Császárfürdőbe november 25-éig küldendők be.

— **Az első hó.** A téli évszak futó lépésekkel közeledését jelenté a pénteken reggel lesett első hó s az azzal borított társági hegyek. — **Okszerű határozat.** Az ágostai egyház a Budapestent tartott egyetemes gyűlésé-

ben, e hó 21-én Laucsek Dániel, a karhatalommal elmozdított fűrészi lelkész ügyében, melyet a fűrészi egyház, helyesebben mondva a tiszlezi pangsáv kolompokok az egyetemes gyűlés elé hoztak, kimondták, hogy ez a tiszai kerület belügye.

— **Tolvaj és betörő.** Baeso István helybeli asztalosnak méhészertjéből a padlásról két köpműhetoptak el éj idején. — F. hó 26-án éjjeli 3 óra felé társzerkesztőnk szobájába akart behatolni valami jó madár, az utczára nyíló ablakot feszítette, de a gyanus jelre gyertyát gyújtott a megijesztett s annak világánál vette észre a fejét elkakál s szaladni kezdő maskarát. Mit akart a bünös? pénz bizonyára nem.

— **A református zsinat** f. hó 31-én ül össze Debreczenben. A képviselők száma 114. A zsinat következő tárgyakról fog tanácskozni. A református egyház alkotmányának az egyházi tisztviselők kötelességeit és jogait meghatározó kánonok megállapítása. Egyházi bíráskodás és törvénykezési rendtartás. A köznevelés és közoktatás rendezése. Az egyházi tisztviselők jóléte, az iskolák felvirágoztatásának biztosítása iránti intézkedések. A ref. anyaszentegyház egyházi és iskolai ügyeivel egybefüggő indítványok.

— **A rimamurány-salgó-tarjani vasmű-részvénytársaság** részvényeinek cotirozása a bécsi értéktözsden f. hó 10-én történt meg. Mjútán e részvények már Budapestent regében cotiroztattak. E részvénytársaság tudvalevőleg a rimamurányi vasműegyesület és a salgó-tarjani vasfinomító társaság fúziója által keletkezett és minthogy a salgó-tarjani részvénytársaság részvényeseinek ezen új részvényekre átvételi jog engedélyeztetett és ezek a jogot gyakorolták is, az új részvényekre nem nyitottatott aláírás, de miután az új részvénytársaságnak nagyon kedvező ajánlatokat tettek, a társaság elhatározta, hogy a rendelkezésre álló esekély mennyiségű részvényeket tözsdei forgalomba bocsátja. — A rimamurányi társaság e fúzió előtt 30,000 holdnál több jól kezelt erdővel, kimeríthetlen gazdag és a bányászatra kitért vasérc-aknákkal, 170,000 mm. nyersvas termőképességgel bíró öt kohóval bírt, továbbá aknázási joga volt egy kiterjedt széntelepen berendezett kőszénbányákra. azután tulajdonában volt az ózd-nádasi vasfinomító, melynek termelő képessége több 100 mm. különböző vasúkra rugott, ugy szintén a bánréve-nádasi iparvasút kétharmad része. A fúzió által a salgó-tarjani vasfinomító részvénytársaság társtulajdonosa lett az értékes objektumoknak, főleg a kimeríthetlen vasércbányáknak, a faszenet szolgáltató saját erdősegeknek, mi által saját művei részére a tartós virágzás rendíthetetlen alapját, valamint a nyersvas-piacz változó helyzeteivel szemben, az által, hogy saját kohókkal bírt, tántoríthatlan támaszt nyert.

— **Rövid hírek: Az adóhátralékok** mult év végén 40 millióra mentek, ez év végén ugyanannyira számíthatni. — **Száz szép** leánya van szükséges egy londoni színházban előadandó új ballet miatt az igazgatóságnak; pályázatot tett közé. — **Fogkölcsonzó** intézet akadt Párisban, bálókra, estélyekre kölesön ad teljes fogazatot vagy egyes fogakat. — **A krinolin** — ez a régi divat — új divatra kapott New-Yorkban; a gyárak alig győzik készíteni. A szépek megint körüllesznek abroncsolva. — **A véletlen humora**, hogy a nőiparkállításra szép női kezek által készített női pongyolaruhát Pallet apát s központi papnöveldei igazgató nyerte el. — **Zára város** egy évben 200 ünnepnapot ül meg. — **Uj zsidószeke** alakult Oroszországban, mely minden külső szertartást elvet a circumcisióon kívül. — **Boszniában** napi renden vannak a rablások. — **Csiky Gergely** „Kaviar“ ezimű bohózata nemsokára színe kerül. — **A kir. tabla** bírásaert Debreczen. Nagyvárad, Eperjes és Kassa erősen mérköznek egymással. — **Guiteauról** Garfield elnök gyilkosáról — védője minden áron beakarja bizonyítani, hogy örült. **Várpalotán** kilenczszeres rablógyilkosságot követett el három kannibál, egy Gold nevű izr. család s annak két szolgálóját gyilkolták meg, a két bűntárs — kik elvannak fogva — a 3-dikat is megölték. — **Br. Kemény** miniszter Pénteken reggel Ajnácskőbe érkezett.

III. Közlés. Nyugta. Az egyesült prot. gymnasium alapítókének gyarapítására illetve a gymnasium kiegészítésére befolyt újabb adományok: Ragályi György 10 frt. báránfi ref. egyház 2 frt. N.-Röze városának gyűjtőívén: Kubinyi P.-né 20 kr., a város 20 frt. Ferdinándy Lászlóné 20 kr. Bartoffy I.-né 20 kr. Hlavács S. 1 frt. Adriányi K. 20 kr. Dr. Terray L. 5 frt. Jaczko P. 1 frt. Holen E. 1 frt. N.-Rözei böles. segélyegylet 1 frt. Stefancsok K. 1 frt. Tóth I. Pour E. 20. Greiner Adél 20 kr. Heinecz F. 1 frt. Rimaszombatban: Tibély Zs. 5 frt. Trubint L. 5 frt. Kovács József 2 frt. Horváth János 20 frt. Piskalszky Endréné 5 frt. Beliczky V. 3 éven át 2 frtjával 6 frt. Soós József 4 éven át 5 frtjával 20 frt. Hämrich L. 3 éven át 4 frtjával 12 frt. Erdélyi J. 3 éven át 1 frtjával 3 frt. Zacher G. 10 éven át 5 frtjával 50 frt. Benyo F.-né 1 frt. Borsody K. 5 frt. Med-

veezky Sándor 10 frt. Róth János 5 frt. Salamón M. 3 frt. Széplaky Pál 3 frt. Liszka J. 5 frt. Gömör E. 5 frt. Bródy Bertalan 5 frt. Dickmann Herman 5 frt. Ján János 5 frt. G. Kovács Ferencz 5 frt. Ádám Markus 10 frt. Birnstingel E. 3 frt. Landau A. 3 frt. Borsos J. kalapos 1 frt. Rátvay J. 1 frt. Rásky Bertalan 100 frt. Öz. Czikora I.-né 1 frt. Hevessy B. 5 frt. özv. Zwickler Ottóné 2 frt. Györy L. 1 frt. Bikky I. 1 frt. Tóth I. 50 kr. Kovács Zs. 5 frt. Simko F. 3 éven át 5 frtjával 15 frt. Henyei K. 5 éven át 5 frtjával 25 frt. Herman Irén 6 éven át 3 frtjával 18 frt. Zehery F. 3 éven át 4 frtjával 12 frt. 444 frt 70 kr. Az előző adományokkal együtt: 701 frt 25 kr. Mely szíves adományokért az iskola köszönetét fejezi ki az igazgatóság.

CSARNOK.

Az életből.

Írta: Fái Andor.

(Vége.)

És a mikor aztán beszálltam a csarnokba, s működésbe hozták az evezőket, szívem végtelenül nagyot dobbant! Percről-perczerre jobban távoztam a parttól, láttam, mint tünnek el a házak s láttam, hogy mint fogy apródonként a két torony, míg végre egészen eltűntek azok is, és akkor a merre csak néztem, a merre csak láttam, ugy vettem észre, hogy mindeuitt csak víz, meg víz, meg ismét végtelen víz van körülöttem. Valósággal ég és víz között lebegtem. És a midőn láttam, hogy egészen magamra vagyok hagyatva, a veszély érzete merült fel keblemben. Szívem elsorult s azon gondolkodtam, hogy sokáig kell-e még csónakáznom, és egyáltalában vajlon meglátom-e valaha azt a várost, hová ezélem vezérelt? Valami gonosz szellem e kérdésemre azt felelt, hogy nem, soha, hogy tulajdonképen nem is azért jöttem én ide, hogy boldogságomat találjam fel, hanem csak azért, hogy jeltelen sírom legyen ott a hullámok alatt. Ily gondolatok közt eszembe jutott a drága otthon, jó szüleim, kik valószínűleg most remegve gondolnak reám, kedves barátaim, kikkel annyi boldog órák tölttek, ismerőseim, kik annyi jóakarattal voltak irányomban, és végre még valaki... a ki bizonyosan e pillanatban legkevésbé sem gondolt reám. Ily szomorú gondolatok közt szívem valóban még jobban elsorult. Elsorult, mondom, s mély sohajjal jártatam szememet a tengerziven, melyen esolnak oly végtelen parányinak látszék.

Haladtunk tovább. Az evezők roppant erőf tejtettek ki s fel sem vették a szaladó esőt, én a mennyire lehetett köpönyegembe takartam magamat s esernyővel kezemben kísértém őket figyelemmel s vártam, hogy fognak-e és mit egymással beszélni? Azonban jó ideig egyik sem szólt semmit. Ekkor — látván sötét arcukat — azon gondolat felemelt meg és méltán, hogy bizonyosan valami rettenetesen, iszonyu terven török a fejüket, melynek ezélja nem kevesebb lenne, mint... de nem, elmondani is borzasztó!

És e retentő gondolat mindig nagyobb erővel kintott, és valóban nem alaptalanul; a kormányosnak háttal ülven bármelyik pillanatban leüthet megvasalt lapátjával — gondoltam magamban — a miért beszélgetés ürügye alatt nem mulasztám el ugy fordulni s ülni a keresztbeteit deszkán, hogy legalább féloldalt üljek hozzá, hogy így folytonosan figyelemmel kísérbessem mozdulatait, valamint az evezőnek — titkos jeleit. Ha meg kell halnom — gondoltam magamban — legalább szemben találjon a halál. — Magam sem tudom már, miként történt, de igen sokat beszéltem nekik az esőről, az időről, a vízről stb., de ugy, hogy aztán nekik is kellett rá felelni, különösen a kormányosnak, kit csupa szívességből megkínáltam a zsebemben talált üveg tartalmával, melyet jó anyám még otthon, lopva, hogy én ne tudjam meg, rejtette köpönyegem nagy zsebébe valami süteménnyel együtt, a mi körülbelül oly jól esett szorongatott helyzetemben, mint mikor valami fenévaldall fegyvertelenül szemben találván magát az ember, önvédelme végett a legutolsó eszközhöz, tollkéséhez nyulva véletlenül hatalmas pisztolyra bukkan zsebében. Az üveget kibontván megkínáltam vele a kormányost. Szépen megköszönte, azonban nem fogadta el, mivel mint mondá — már reggelizett. Borzasztó ember lehet — sohajtottam magamban — még csak lekenyerezni sem engedti magát! s ezzel meglehetősen reménytelenül és lemondással dobtam felig kiszírt szivaromat a hőmpölygő hullámokba, a mire a kormányos csak annyit mondott, hogy még ő annak hasznát vette volna. — Oh, tehát mégis! Elfogad valakit! Azonnal megkínáltam egy egész szivarral, az evezőknek pedig az üveget adtam oda a süteménnyel, hogy fogyassák el egészségre, vagy ha már végképen elhátározta magukban és szomorú vézetem valóban elkerülhetetlen, hát életem utolsó órájának emlékére! — A kormányos rágyújtott; az evezők pedig hosszú kortyokban ürítették ki az üveget s fogyasztották el a süteményt, mialatt tartottam őket beszéddel, szivarral és

igen-igen sok szivarveggel, csak hogy mondjanak le jól kigondolt sötét terveikről. Viszonyásul ők jóakaratomnak, figyelmeknek, melyet irányukban egész uton tanusítottam, minden nevezetes pontnál figyelmeztettek, hogy most, meg e perczben, meg e pillanatban hol evezünk, merre megyünk, megmagyaráztak időnkint, hogy jelenleg nem is épen a Tiszán evezünk, hanem a Sajó vizén, meg később az Eger vizén, majd a holt Tiszán, bár én igen csudálkoztam azon, hogy miként lehet víz és víz között különbséget tenni, mikor ugyszólván csak egy vizen, tengernyi víztömegben lebegünk?

Jósokára aztán egy magaslaton a távolból valami épület-forma ötlött szemembe. Kérdem hát, mi az? A kormányos ritka történeti hűséggel aztan elbeszélte, hogy az a hajdani Józsa Gyurinak a palotája, mely azon módon áll még, a hogy a kőművesek a falakat felhúzták, lévén az sem be nem vakolva, sem semmiképen lakhatóvá téve.

Elbeszéléséből aztán megérttem, hogy ezt a palotát a régi jó idők tipikus alakja egy gyöngéd viszonyoknak emlékére emeltette a város végén, egy dombon, a Tisza partjára; a lányka azonban a helyett, hogy megvárta volna a palota teljes elkészítését, itt el nem mondható okok miatt a palotából a Tiszába ugrott és nyomtalanul eltűnt a hullámok között.

E pillanattól kezdve Józsa Gyuri minden további intézkedést a palotára nézve beszüntetett. Jelenleg egyik örököse birja, a ki valószínűleg pusztá kegyeletből hagyta azon módon és egy a palotát, a mint épen felépítették; valami haszna mégis van belőle, mert télen át juhait telelnek benne. — Még néhány evezősapas — aztán kikötöttünk.

Kerestem aztán én az én tündéremet mindenütt, de nem találtam meg.

Az is csak olyan volt, mint a délibáb, messziről látjuk, hogy ott van, s mikor aztan hozzámegyünk, egészen közel, hát akkor nem találjuk, nem látunk semmit.

Igy jártam én is az én tündéremmel.

Beláttam, hogy hiába minden fáradság minden igyekezet!

És ekkor végtelenül nagy szomorúság fogott el.

De ezután nemsokára titkon még örültem is, hogy így esett a dolog, hogy t. i. nem kell ott maradnom, a hol annyira idegen volt előttem minden.

Néhány nap múlva hazajöttem és azóta itthon vagyok megint.

És itt már vége szakadhatna életem egy igen szomorú korszakának, de, fájdalom, folytatása is van a dolognak.

A váltó...

Szives olvasóim talán már meg is feledtek róla? Bácsak én tehetném azt!

Igen, a váltó azóta is folytonosan kinez. Oda furakodik legártatlanabb gondolataim közé, ott van álmaimban, velem van ében mindenütt.

És a mikor a negyedév, meg a fél év elkövetkezik, a mikor ismét meg kell kérnem Endre és Károly barátaimat, hogy prolongál-

ják... hát akkor igazán úgy érzem magamat, mint akit a hideg borzongat.

No de még eddig mindig szívesen megtették.

De most, nem régen, értésemre adták, hogy aláírásukra többé ne számítsak.

Pedig a határidő megint közeledik...

Hogy mi fog történni akkor?... azt csak a jó Isten tudja. Én nem.

Azon gondolkozom, hogy bevárjam-e a határidőt, vagy most, mindjárt — löjjem agyon magam?

Annyi bizonyos, hogy jobb lett volna nem születnem.

De mintán születtem és vagyok, legalább most a fölött gondolkozhatom, hogy holmi ostobaság miatt miként válhatik a legjobb barátunk — sirásunkká?...

Lelkők rajta.

Közgazdaság.

Az édes fa-gyökérről.

Gyermek és ifju koromban gyakran hosszabb ideig voltam Rimaszombatban. Az ott gondtalanul átélt napokra való visszaemlékezéseim olykor nem egy mozzanatot tüntetnek előmbé, melyre szívesen és mosolyogva gondolok s felér egy halmoz forgalmon kívül helyezett csehesített tizes bankóval. Van a jánosii-utczában fekvő, akkor Jenei-féle ház tőzomszéd-ságában jobbról egy kert, — hogy és miképen jutottam én mint gyereke kertbe? arra már nem emlékszem, de, hogy tulajdonosának beleegyezése és tudtán kívül édes fa-gyökeret ástam ott magamnak: úgy igaz. És ki tudná átézni azt az örömet, mikor egy gyermek, ki azelőtt egy-egy váltó krajczaron a gyógytárban vette az apróra vagdalt édes-fát, egyszerre egész véletlenül, egy nagy darab édesfa-gyökérhez jut? — Moglehet, hogy azóta ama kert régen másnak a tulajdonába ment át, az sem lehetetlen, hogy annyi évek óta, abból az édesfa-gyökér vagy kivesszett, vagy kiirtatott: még sem lesz az úgy gondolom, egészen háládatlan munka, hogy ha e hosszú unalmas őszi estén, a fentebbiek eszmelánczolatánál fogva, az édesfa-gyökeret növénytan és kertészeti szempontból, tüzetesebben irom le s ismertetem meg.

A higviritz, Glycyrrhiza, a pillangós növények egy nemét képezi és eddig ismeretes három fajt foglal magában, s ezek a tuskés higviritz, Gl. echinata; az édes higviritz, Gl. glabra; és az ikrás higviritz, Gl. glanduli fera.

A közbelső az, a mint azt neve is megjelöli, mit édesfa-gyökérnek mondanak s mely, míg a sok mindenféle Rocks elzops időszaika be nem következett, a gyermekek és kisebb tanulóknak ha nem is kizárólagos, de igen kedvelt nyálánságát tevé.

Az édes higviritz, Gl. glabra szára egyenest álló, egy, másfél meter magas, ágas alul heugered, felfelé inkább kissé szögletes; levelei páratlanul — többnyire 11—13, — szárnyasok, levelkái tojásdad kerek, tompa

végűek vagy egy kevésbé becsipettek, — retusus, — rövid száka hegyűek, alól kissé enyvesek, erezetük bordái gyöngén szőrösödök; pálhái aprók, elhullók, virágfürtjei hónallyjak, lazák, rövidebb kocsányuak mint a levelek nyele, virágainak vitorlaja fehéres, s szárnyai és esónakja pedig halaványlila, vagy ibolyapiros, — hüvelyei hosszudadok, kopaszok, három négy magvuak. Cserje, mely június és júliusban virágzik. Déli és délnyugati Európában honos, azonban feljebb északra is előfordul, sok helyen miveltetik.

Hogy jól sikerülhessen, ha tudniillik nem mint díszeserjét, de mint jövedelmező kereskedelmi növényt ohajtáná valaki természetni, tájékozásul szükséges elmondanom: hogy az édes higviritz, porhanyós, homokkal vegyített és jól miveltetett talajt igényel. Nem tudom, hogy az általam említett kertben mi ezből, s az említetthez hasonló földben volt-e ültetve? néhány évvel később, megfordultam Tamásfalán is, és ott, néhai Pongrácz Pál ur kertjében szintén láttam, — ami azt engedti következtetnem, hogy talán Rimaszombat vidéke igen alkalmas volna, annak nagyobb kiterjedésbeni mivelését megkísérteni.

És itt önkénytelenül azon kérdés merül fel: de miké? úgy mint egyebütt, hol az édesfa-gyökér mivelésére megjelölt vagy kiharított darab földet kellően megtrágyázva, összel jó mélyen felszántják, hogy abban a kihordott tárgya télen át jól elkorhadhasson. A következő tavasszal, a mennyiben a föld felengedt, márczius első felében felássák s a 30—45 cm. hosszú tövek, melyek mindegyikén néhány rügy, törügy, — Stocknospe, turio, — legyen 15—18 cm. mélyen és egymástól mintegy 50 cm. távolságra kevésbé rézsut fekvé tétetnek le, — épen úgy amint ez a tormagyökerek ültetésénél is szokásos, — mire a földdel befedetnek, és rövid idő múlva begyökeresedvén, szárhajtásaik is meg-erednek. A második tavasszal megkapálják, úgy azonban, hogy gyökerei meg ne sérüljenek: miért is inkább fogas kézikapával porhanyitassék földje, mely alkalommal, mindenféle gyom és dudva növényt a lehető tisztára el kell távolítaniok. A gyökerek használatul csak a negyedik évben érik el azon minőséget, amikor kiáshatók. S erre legalkalmasabb az idő összel, ha már levelei elhervadtak.

Ha a tövek sorokba ültetvék, úgy azok hosszában egy árok ásatik, illetőleg egy oldalról az ültetvényssorok egészen felnyitának, — s nyílt fele felül, a leghosszabb és elég vastag gyökerek jó éles késsel lemetszetnek, s a még fejletlen zsenge mellékgyökerek vagy helyben, vagy egy újabb ültetvény alapjául, a nyitott árok mentében ismét befedetnek.

Megjegyzendő különben, hogy az édes higviritz gyökerei nem csak mélyen a földbe, de nagyon is szerteszt-terjedők, s ha terjeszkedéseinek eleve gát nem vetetik, annyira elszaporodik és terjed, mint a földi bodza, Sambucus Ebulus, mely a szántó-földeken gyakran nem megvetendő területeket

foglal el. Azonkívül a gyógytárakban fogyasztják, talán mondanom se kell, hogy az ugynevezett medvecukor Succus liquiritiae ennek nedvéből készül.

A másik kettő, korántsem foglal magában annyi édességet, — cukor tartalmat — miért miveltetésére sem fordítanak oly nagy figyelmet; ámbar Olaszországban, kis Ázsiában és déli Oroszországban a tuskés higviritz, Gl. echinata mégis természetlik. He netalán egy más szíves olvasó, füvészeti tekintetben közelebbről érdeklődnék irántok, úgy álljanak itt jellegeik:

A tuskés higviritz Gl. echinata, levelkái lándzsás-tojásdadok, kopaszok, szákahegyűk; pálhái aprók, lándzsások. Virágzata a leveltövekről nő, s egy a kocsány hegyen tömött gomb és nem fűrtben fejik: virágai violaszínűek; hüvelyei tuskések, — s innen nyerte fajnevét, — két magvuak.

Az ikrás higviritz, Gl. glanduli fera levelkái hosszudad lándzsások, esorbák, alól enyves szőrösök; pálhái szintén aprók, lebulók; virágzata fűrtös, virágai violaszínűek; hüvelykái ikrá gombhegyű sertékkal borzasok.

Kunszt János.

Szerkesztői üzenetek.

J. S. Szívesen vennénk öntől egyet-mást.

T. E. Az ön megbízható kezéből köszönettel fogadjunk néhanapján egy kis tudósítást is.

T. N. Ertesítéseidet pontosan küldd; a lapot a pénztárnok lakására ezimeztük.

B. G. Utána nézünk és sorra vesszük.

A talányok megfjtóit szíves türelemre kérjük, terünk nincs minden héten.

A bécsi lottóban okt. 22. kihuzott számok:

25 27 31 85 42.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1881. okt. hó 29-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

Buza hectoliterenkint	8.70	7.80
Feles	—	6.50
Rözs	6.60	5.75
Árpa	4.00	3.65
Zab	2.—	1.80
Kukoricza	4.—	3.70
Bab	12.00	9.00
Kása	14.00	12.00
Burgonya	2.40	2.25
Buza métermázsankint	11.—	10.50
Feles	9.—	8.50
Rözs	8.00	7.50
Árpa	6.—	5.50
Zab	6.50	5.80
Széna, kötött	—	1.80
Tak. szalma	—	0.45
Alom-szalma	—	0.35
Zsúp-szalma	—	—

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőtárs: Fóthi Kovács Béla.

H I R D E T É S E K.

Árverési hirdetmény.

391. sz. — A rimaszombati kir. közjegyző — a gömörmezei nép- és iparbank megkeresése folytán az 1881. évi XIV. t. cz. alapján ezennel közhírré teszi, hogy e pénztintézetnél zálogba adott s ekkoráig nem rendezett s ki nem váltott következő u. m. 1577, 1817, 2240, 1892, 1831, 1838, 2034, 1842, 2074, 2206, 1656, 1198, 1924, 2352, 1936, 2329, 1962, 1965, 2066, 2375, 2110, 2428, 1137, 1735, 1556, 1418, 1597, 1181, 2142, 2175, 2356, 1665, 2403, 1566, 1666, 2139, 3560, 2395, 520, 2460, 2475, 2510, 2481, 1611, 1614, 1699. számú zálogtárgyak **folyó 1881. évi november hó 16-án d. u. 2 órakor** az intézet helyiségében nyilvános árverés útján készpénzfizetés mellett elfognak árvereztetni.

Kir. közjegyzőség Rimaszombatban, 1881. október 27-én.

Bellezky Viktor, kir. közjegyző.

Egy használt, de még jó állapotban levő 500—1000 kilogramm súlyt megbiró

tizedes mázsa

megvételre kerestetik. Eladók értekezhetnek bármikor alólirotal.

Rimaszombat, 1881. október 22.

Rábely Miklós, könyvnyomdász.

SCHÖNFELD JÓZSEF,

férfi ruhakereskedő

Rimaszombat, cserencsényi-utca, Dickmann-féle ház.

Alólirott tisztelettel jelentem a mélyen tisztelt közönségnek, hogy **folyó évi október hó 20-án** nyitom meg ujonnan berendezett

férfi ruhakereskedésemet

hol a legújabb divat szerinti kész férfi-ruhák, gyermek-öltözékek, vadász-, Mencsikoff- és télikapátok, utazó-bundák stb., stb., ugyszintén mindentféle francia-, brünni-, reichenbergi és több más külföldi gyártmányu ruhaszövetek a legnagyobb választékban találhatók fel. — Mérték utáni megrendelések, kivánság szerint, gyorsan és jutányosan eszközöltetnek.

A mélyen tisztelt közönség szíves pártfogását bizton remélve, maradtam kész szolgálók

Rimaszombat, 1881. október 15.

SCHÖNFELD JÓZSEF, férfi ruhakészítő.